

Силабус
навчальної дисципліни
Новітня історія країн Західної Європи та Америки
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «Історія»
Спеціальність «В9 Історія та археологія»
Галузь знань «В Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
Рівень вищої освіти «Перший»

Викладач (і)	Олексій КОРОТКИЙ, Юрій ФЕДОРИК
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/gef/structure-gef/kaf-istor/composition-kaf-istor/korotkyy-oleksiy-viktorovych/ , https://old.bdpu.org.ua/faculties/gef/structure-gef/kaf-istor/composition-kaf-istor/fedorik/
Контактний тел.	+380991785370
Е-mail викладача:	innsmouthko@gmail.com
Графік консультацій	в online режимі з використанням дистанційних технологій

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Курсова робота	звітність
5/42	20 годин	20 годин	–	Залік (2 години)

Семестр: весняний.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: Перша Світова війна, міжвоєнний період, індустріалізація, Друга Світова війна, міжнародні договори, Холодна війна, нацизм, фашизм, кейнсіанство, Велика депресія, неолібералізм, міжнародні відносини

Мета та предмет курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни є комплексне вивчення найбільш значущих проблем розвитку провідних країн Західної Європи у ХХ – початку ХХІ ст., а також формування у здобувачів вміння їх самостійного аналізу на основі новітнього методологічного інструментарію історичної науки

Предметом вивчення предмету є політична, економічна, соціальна та культурна історія Західної Європи та Північної Америки в період 1918 – 2022 рр.

Компетентності та програмні результати навчання:

	Програмні компетентності	Компетентності	Результати навчання
	Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.</p>	<p>ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.</p> <p>ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.</p> <p>ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.</p> <p>ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.</p> <p>ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати</p>

	<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.</p> <p>ФК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.</p> <p>ФК 5. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. П.).</p> <p>ФК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.</p>	<p>суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.</p> <p>ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.</p> <p>ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.</p> <p>ПРН 9. Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.</p> <p>ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.</p> <p>ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.</p> <p>ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.</p> <p>ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.</p> <p>ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних</p>
--	---	--	--

			проблем історії та археології
--	--	--	-------------------------------

Зміст курсу:

Курс охоплює новітню історію країн Західної Європи та Північної Америки від початку Першої світової війни до початку XXI ст., зосереджуючись на ключових етапах політичного, соціально-економічного та культурного розвитку західного світу. Розглядаються трансформації міжнародного порядку внаслідок світових воєн, формування Версальсько-Вашингтонської системи та її криза. Значна увага приділяється процесам міжвоєнного розвитку, кризі демократій, становленню авторитарних режимів і специфіці політичних моделей провідних держав. Аналізуються наслідки Другої світової війни, формування біполярної системи міжнародних відносин і роль США та західноєвропейських країн у Холодній війні.

Вивчаються процеси післявоєнної відбудови, економічного зростання, інтеграційних процесів у Західній Європі та становлення Європейського Союзу. Окремо розглядаються соціальні трансформації другої половини XX ст., включно з розвитком соціальної держави, змінами в структурі суспільства, розширенням прав і свобод громадян. Значна увага приділяється культурним і технологічним революціям, формуванню масового суспільства, розвитку медіа та інформаційних технологій. Аналізуються процеси деколонізації, зміна глобальної ролі західних держав і трансформація міжнародних інституцій.

Курс також висвітлює завершення Холодної війни, розпад біполярної системи та формування нової архітектури міжнародних відносин наприкінці XX – на початку XXI ст. Окремо розглядаються виклики глобалізації, економічні кризи, проблеми безпеки та сучасні політичні тенденції в країнах Західної Європи та Північної Америки як частина сучасного світового розвитку.

Методи навчання: Викладання курсу ґрунтується на поєднанні аналітичних і інтерактивних підходів, що сприяють глибокому розумінню історичних процесів. Застосовуються лекції з елементами пояснення та евристичної бесіди, а також дискусії, робота в малих групах і метод проєктів. Особливе місце займають аналіз історичних текстів, публічних наративів і медійних матеріалів, що дозволяє осмислювати історію як складову сучасного інформаційного

простору. Використовуються імітаційні форми роботи (семінари-диспути, моделювання публічних обговорень), мультимедійні презентації та цифрові ресурси. Контроль знань передбачає поєднання традиційного оцінювання з елементами самооцінювання та взаємооцінювання.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Викладачі та всі здобувачі, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись таких положень: [Про організацію освітнього процесу в БДПУ](#), [Про використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету](#), [Про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті](#), [Про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті](#), [Про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності Бердянського державного педагогічного університету](#), [Про політику попередження і боротьби із сексуальними домаганнями та дискримінацією у Бердянському державному педагогічному університеті](#) та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

Відвідування занять з курсу є особистим вибором здобувача освіти. Під час лекційних занять лектор розкриває проблемні питання та концепти, які включені до семестрового оцінювання з курсу (екзамену). Під час практичних (семінарських) занять здобувачі освіти відповідають на оприлюднені заздалегідь проблемні питання, приймають участь в дискусіях та обговореннях. Важливим елементом опанування знаннями є *самостійна робота* студентів у вільний час від аудиторних занять (археологічна лабораторії, методичний кабінет, читальний зал).

Під час самостійної роботи здобувачі освіти готують індивідуальні завдання з курсу, які мають бути завантажені на платформу MOODLE у встановлені терміни. Право на перескладання поточних оцінок можуть отримати лише ті здобувачі, які пропустили заняття з поважних причин (лікарняний чи відрадження). Перескладання відбувається у формі усної співбесіди. Підсумковий контроль у формі екзамену складається з двох частин – тестова (розміщена на платформі MOODLE, тест має бути виконаний до дня екзамену) та усна (відповідно до розкладу екзаменаційної сесії, за екзаменаційними білетами у формі усної співбесіди). Здобувачі освіти, які отримали незадовільну підсумкову оцінку мають право на перескладання у встановлені терміни.

Використання штучного інтелекту (ШІ) при підготовці до практичних занять можливе виключно для структурування матеріалу, підготовки презентацій, перекладу джерел. Заборонено генерувати неперевіраних та неправдивих фактів (див. [Політика використання штучного інтелекту в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету](#)).

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: комп'ютер, мультимедійний проектор, археологічні артефакти, банери, власні мобільні пристрої.

Система оцінювання та вимоги: підсумкова рейтингова оцінка з курсу не може перевищувати 100 балів та розподіляється наступним чином: заходи поточного контролю – не перевищують 50 балів, залік – не перевищує 50 балів. За роботу на практичних (семінарських) заняттях здобувач може отримати не більше 30 балів. *Критеріями оцінки при усних відповідях* виступають: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мови; впевненість, емоційність та переконаність; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, збірників документів, журналів, інших періодичних видань тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки. Тобто 5 балів – за повну та добре аргументовану й проілюстровану прикладами доповідь, 4 – за недостатньо повне, але певною мірою обґрунтоване повідомлення, проілюстроване прикладами, 3 – неповна відповідь з наведенням поодиноких аргументів та прикладів, 1-2 – за окремі

доповнення та приклади. **Самостійна робота студентів.** Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми курсу в цілому, так і деяких розділів тем у вигляді ілюстративного альбому-реферату. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді написання альбому-реферату (змістові модулі 1 і 2). Самостійна робота студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів у кожному із змістових модулів.

Критерії оцінювання альбому-реферату: 1) ілюстративний матеріал у вигляді рисунків з археологічних видань виконаний самостійно з зазначенням джерел. Він розкриває і відображає в певній мірі послідовність та сутність історико-археологічної періодизації. Присутні підписи під рисунками із зазначенням походження (пам'ятка). На картах відображені основні археологічні пам'ятки кожної доби (5-10), присутні легенди 8-10 балів; 2) ілюстративний матеріал у вигляді малюнків з археологічних видань виконаний самостійно, але історико-археологічна періодизація презентована неповно: відсутні ключові епохи, відсутні посилання на джерела, підписи під малюнками та картами неповні 5-7 балів; 3) альбом-реферат суто компілятивного рівня. Ілюстративний матеріал виконаний самостійно у вигляді рисунків та карт. Історико-археологічна періодизація презентована наполовину: відсутні ключові епохи та посилання на джерела. Відсутні підписи та легенди до рисунків та карт. Альбом-реферат виконаний неохайно. 1-4 бали; альбом-реферат не виконано 0 балів. За залік здобувач освіти може отримати до 50 балів: до 35 балів за тест на платформі MOODLE, до 15 балів за усну відповідь на другій частині екзамену (екзаменаційний білет містить три запитання, за кожне з яких здобувач може отримати не більше 5 балів).

Список рекомендованих джерел

Основні:

1. Бобилева С. [Історія Німеччини з давніх часів до 1945 року](#). Київ.
2. Гладка Г.Л., Дрібниця В.О. [Всесвітня історія XX – початку XXI століть. Навчальний посібник: курс лекцій](#). Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. 336 с.
3. Дейвіс Н. [Європа. Історія](#) / пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. К.: Основи, 2000. 1464 с.
4. [Історія Сполучених Штатів: Нарис](#) / Ред. кол.: Говард Синкотта (гол. ред.), Дебора М.С. Браун, Стивен Бюрант; Перекл. на укр. Ю. Лісняк та ін. – Інформаційне агентство Сполучених Штатів. – 406 с.
5. [Новітня історія країн Західної Сиропи та Північної Америки \(1945 р. - початок XXI ст.\) : \[навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.\]](#) / Баран З. А., Кигіаренко Г. М., Козицький А. М., Мовчан С. П., Сіромський Р. Б., Швагуляк М. М. ; за ред. М. М. Швагуляка. - Львів: Тріада плюс, 2011. - 700 с., іл.
6. Овчаренко О., Сухушина О., Земзюліна Н. [З історії війн першої половини XX століття: деякі питання міжнародних відносин : монографія](#). Черкаси: Вертикаль, 2018. 430 с.
7. [Світова історія XX–XXI століття. Енциклопедичний словник](#) / за ред. Ігора Підкови і Романа Шуста. – Видання третє . – Львів: Літопис, 2020. 1284 с.

8. Іваницька О.П. [«Новітня історія країн Європи та Америки» \(1945-2002\). Навчальний посібник.](#) - Вінниця: Видавництво «Фоліант», 2003. - стр. 560.
9. Багацький В. В., Кормич Л. І. [Культурологія. Історія і теорія світової культури ХХ століття: навч. посібник.](#) К.: Кондор, 2007. 320 с.
10. [Історія міжнародних організацій. Навчальний посібник.](#) – Умань: ПП. Жовтий О.О., 2011 – 226 с.
11. MacMillan M. Paris 1919: Six Months That Changed the World. New York: Random House, 2003. 570 p. URL: <https://bnk.institutkurde.org/images/pdf/EJNCB23UK7.pdf>.
12. Програма фашистського руху (1919 р.) URL: http://www.hainyzhnyk.in.ua/doc2/1919.Fasci_Italiani.php.

Допоміжні:

1. Арендт Х. [Джерела тоталітаризму.](#) Київ: Дух і Літера, 2005. 584 с.
2. Орлова Т.В. [Сучасна політична історія країн світу.](#) Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. 944 с.
3. Срібняк І. [Італія / Italia: короткий нарис історії: навч. посіб.](#) Рим– Київ, 2019. 205 с.
4. Шамборовський Г. О. [Розвиток кейнсіанства та відродження лібералізму в ХХ ст.](#) Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 16. С. 36–39.
5. Бросцат М. [Держава Гітлера: створення і розвиток внутрішньої структури Третього рейху](#) / [Пер. з нім. О. Насика]. К.: Наука, 2009. 384 с.
6. Philip Ouston. [France in the Twentieth Century.](#)
7. Antony Best, Jussi M. Hanhimäki, Joseph A. Maiolo AND Kirsten E. Schulze. [INTERNATIONAL HISTORY OF THE TWENTIETH CENTURY AND BEYOND.](#) Abingdon: Routledge, 2008.
8. [Європейський Союз : навч. посіб.](#) / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), Н. П. Карпчук, Н. І. Романюк та ін.]; за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 600 с.
9. Олексій Сухий. [Історія Бельгії.](#) - Львів: ЛА "ПІРАМІДА", 2005. - 260 с.
10. Вейбуль, Й. [Коротка історія Швеції.](#) - Стокгольм: Шведський інститут, 1997. - 163 с.
11. Еріх Цюльнер. [Історія Австрії](#) / Пер. з нім. Роман Дубасевич, Христина Назаркевич, Анатолій Онишко, Наталя Іваничук. – Львів: Літопис, 2001. – 712 с.
12. Гітлер А. Ми хочемо створити Велику Німеччину, яка об'єднає всі германські народи. URL: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1923.hitler.php> 2.
13. Муссоліні Б. Доктрина фашизму (1932 р). URL: <http://hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1932.Mussolini.php>.
14. Безансон А. [Лихо століття: про комунізм, нацизм та унікальність Голокосту](#) / Пер. з фр. Т. Марусика. Київ: Пульсари, 2007. 135 с.

15. Михайличенко О.В. [Історія науки і техніки: Навчальний посібник / Михайличенко О.В.](#) [Текст з іл.] – Суми: СумДПУ, 2013. – 346 с.
16. [Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки \(1945р. - початок ХХІ ст.\) \[Текст\] : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл.](#) / З. А. Баран, Г. М. Кипаренко, А. М. Козицький [et al.] ; за ред. М. Швагуляка. – Львів : Тріада плюс ; К. : Алерта, 2011. – 356 с.
17. [Війна і міф. Невідома Друга світова](#) / за заг. ред. О. Зінченка, В. В'ятровича, М. Майорова; Укр. ін-т нац. пам'яті. Харків, 2016. 272 с.
18. [Історія Великої Британії: Навч. посібник для студентів факультету іноземних мов денної та заочної форм навчання](#) / укл.: І.І. Кривошея, О. В. Барвінок. : КНТ, 2017. – 206 с.
19. Мак-Ніл В. Піднесення Заходу. Історія людської спільноти / Вільям МакНіл ; пер. з англ. - 2-ге вид., випр. - К.: Ніка-Центр, 2011. - 960 с.
20. [Міжнародні відносини та зовнішня політика: 1980-2000 роки](#): Підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Либідь, 2001. – 621 с.

Інформаційні ресурси:

1. Європейська історія – <http://library.byu.edu/~rdh/> Європейський огляд – <http://www.europeonline.com/>
2. Історія зарубіжних держав – <http://www.hronos.km.ru> Канал історії – <http://www.historychannel.com>
3. Історія війн – <http://www.militera.lib.ru> Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/> Проект
4. «Холодна війна» – <http://cwihp.si.edu> Проект «Холодна війна» – <http://www.coldwar.ru>
5. Ресурси з історії – <http://kuhttp.cc.ukans.edu/history/>
6. Мережа «Історія» – <http://www.thehistorynet.com>
7. США – ЄС – <http://www.usia.gov/topical/pol/atlcomm/>
7. *Офіційні сторінки:*
8. Франція – <http://www.sv.vtcom.fr/ftv/pres/ely/>
9. Німеччина – <http://www.government.de>
10. Італія – <http://www.italyemb.nw.dc.us/italy/>
11. *Міжнародні організації:*
12. СОТ – <http://www.wto.org>
13. Грінпіс – <http://www.greenpeace.org>
14. ЗЕС – <http://www.weu.int>
15. Європейський Союз – <http://europa.eu.int>
16. МБРР – <http://www.worldbank.org>
17. МВФ – <http://www.imf.org>
18. Міжнародна Амністія – <http://www.oneworld.org>
19. НАТО – <http://www.nato.int>

20. ООН – <http://www.un.org>
21. Мережа міжнародних організацій – <http://www.ned.org>